

NARODZINY GWIAZD.

DLACZEGO KLACZE ŻREBIĄ SIĘ W NOCY?

WSTĘP

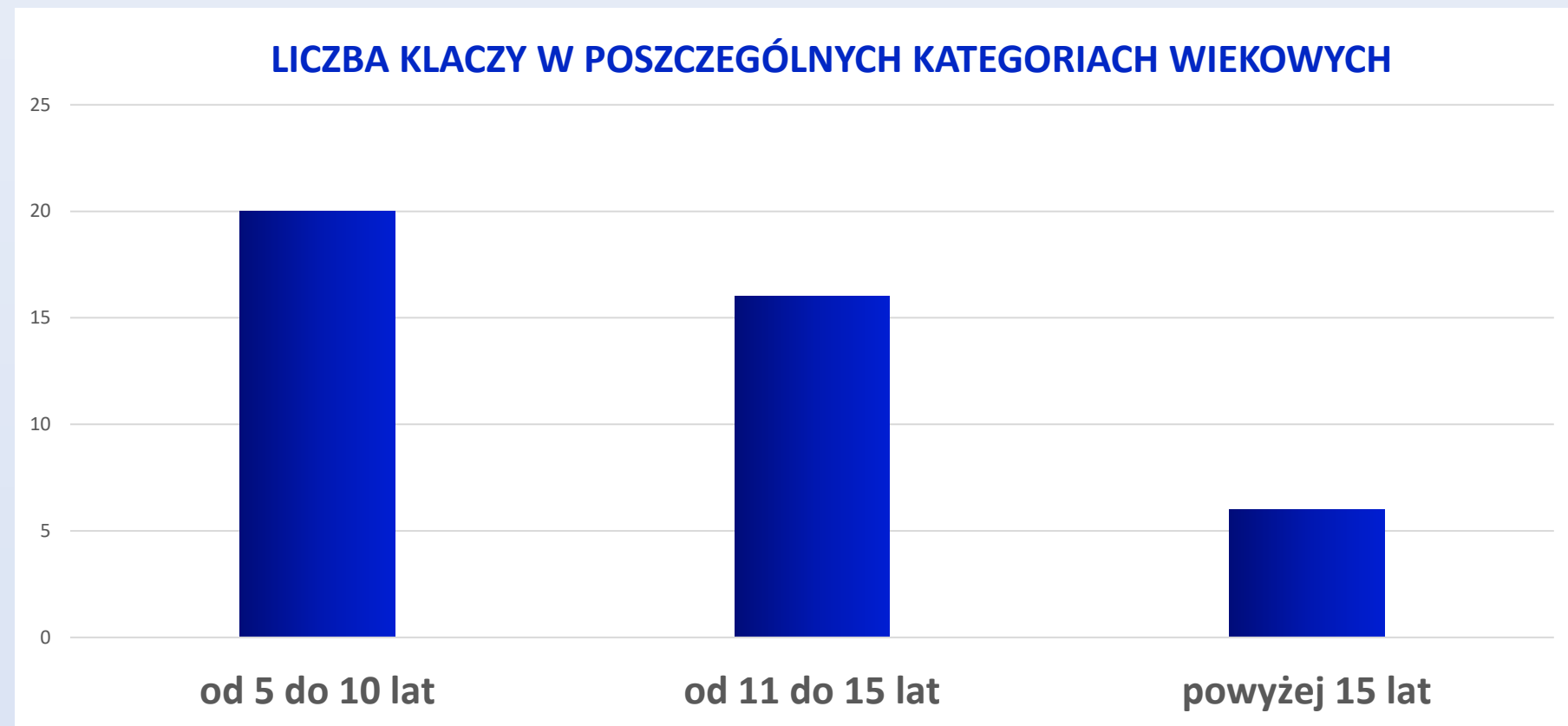
Jestem miłośniczką koni i od wielu lat jeżdżę konno. Współpracuję ze Stadnią Koni Iwno oddział Golejewko, w której spędzam każdą wolną chwilę. Stadnia Golejewko powstała w 1921 roku kiedy to jej ówczesny właściciel Janusz hr. Czarnecki zakupił w Belgii i w Niemczech pierwszych 7 klaczy pełnej krwi angielskiej. Profesor Witold Pruski w I tomie „Hodowli koni” z 1959 roku napisał: *Rasa pełnej krwi angielskiej należy niewątpliwie do najkulturalniejszych na świecie. Włożono w nią najwięcej starań, nakładów materialnych oraz koncepcji myślowych. Proces jej powstania, stopniowego krystalizowania się i wreszcie dalszego doskonalenia był długi, lecz za to owocny. Konie pełnej krwi angielskiej stały się najszybszymi końmi świata.*

W stadninie koni w Golejewku na przestrzeni lat pojawiały się wybitne konie wyścigowe, prawdziwe GWIAZDY, które stały się legendą polskiego jeździectwa. Jak możemy przeczytać w publikacjach znanych hodowców SK Golejewko Marii i Macieja Świdzińskich: *z czasem też dochowano się dobrych klaczy, które (często po bardzo dobrej karierze wyścigowej) zaszły stan matek w rodzimym stadninie.*

Podczas moich pobytów w stadninie, w pierwszym półroczu 2024 roku, asystowałam przy porodach klaczy pełnej krwi angielskiej. Narodziny źrebiąt zawsze wiążą się z silnymi emocjami, tym bardziej, że większość klaczy czeka z porodem do godzin nocnych.

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI KLACZY

Obserwacji poddano 42 żrebne klacze pełnej krwi angielskiej należące do Stadni Koni Iwno oddziału Golejewko.

Powyższy diagram słupkowy wskazuje, że najczęściej obserwowanych żrebnych klaczy należało do kategorii wiekowej od 5 do 10 lat. W czasie moich obserwacji najstarszą klaczą żrebną była *Królowa Śniegu (Don Corleone – Królowa Balu po Demon Club)* mająca wówczas 23 lata.

Królowa Śniegu (Don Corleone – Królowa Balu po Demon Club) i Król Serce po Bush Brave
Fot. Agata Klecz

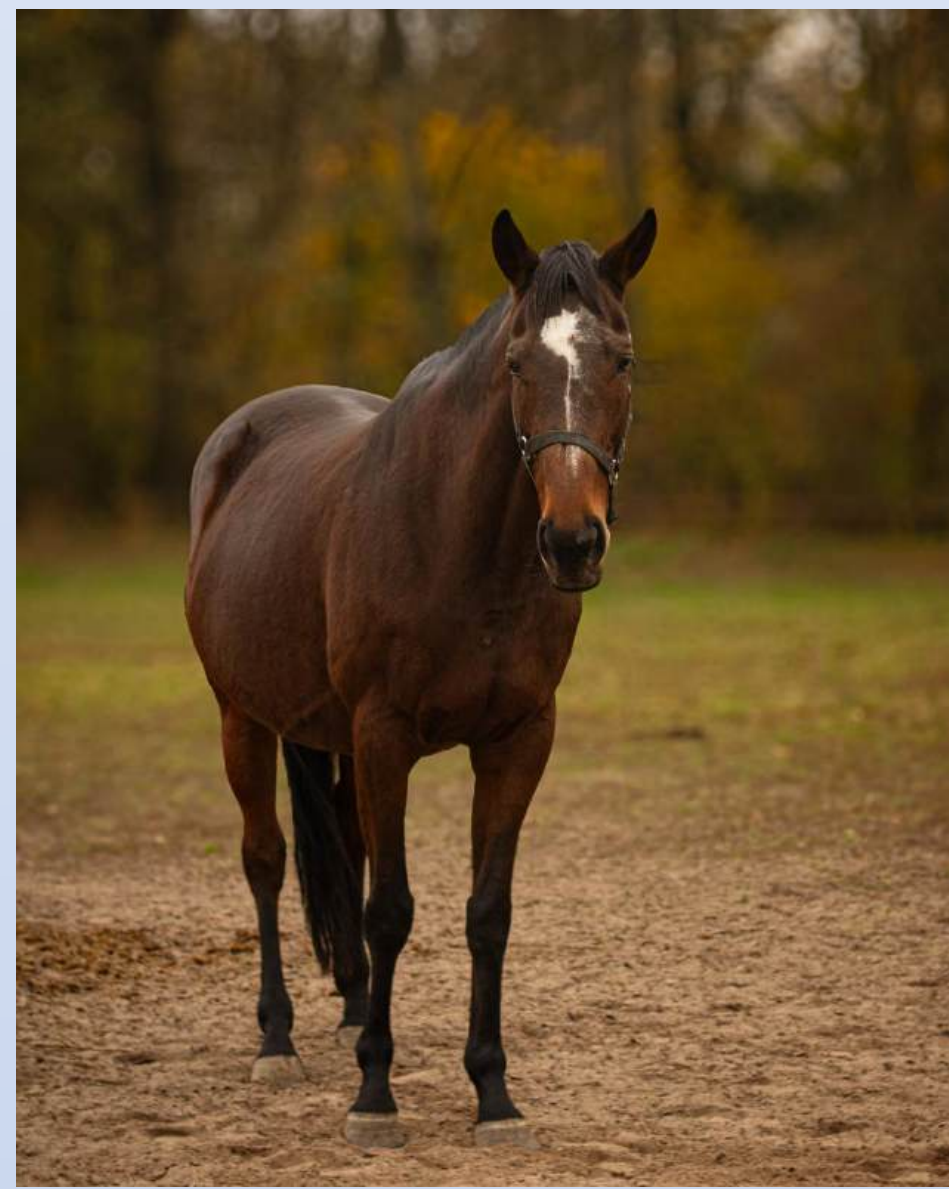
Pałac w Golejewku
Fot. Agata Klecz

Wieża bramna (baszta) w Golejewku
Fot. Agata Klecz

Silba (Alandi – Sangha po Rahy)
Fot. Agata Klecz

Lakonia (Kalatos – Lovana po Darshaan)
Fot. Agata Klecz

Kalejdoskop (Fulbright – Królowa Francji po Ayahuasca)
Fot. Agata Klecz

DLACZEGO KLACZE ŻREBIĄ SIĘ W NOCY?

Z moich rozmów z hodowcą w stadninie w Golejewku wynika, że największy wpływ na porę porodu klaczy ma cisza i spokój panujące w stajni, które zapewniają im komfort psychiczny i bezpieczeństwo niezbędne do rozpoczęcia porodu. Doświadczeni hodowcy wiedzą, że klacz powinna mieć zapewniony spokój. Klacz powinna przebywać w dużym boksie porodowym, a w sąsiednich bokсах pod żadnym pozorem nie powinny znajdować się klacze, które ostatnio poroniły, ani też konie złośliwe czy nerwowe. Im bliższy termin porodu, tym spokojnie należy poruszać się po stajni i wokół samej klaczy. Literatura przedmiotu wskazuje, że takie zachowanie klaczy wynika z rozmaitych przyczyn fizjologicznych. Do najważniejszych z nich należy zegar biologiczny czyli regulacja poziomu hormonów za pomocą rytmu dobowego klaczy.

WPLYW ŚWIATŁA I MELATONINY NA PORĘ PORODU

Działanie melatoniny, produkowanej przez szyszynkę, na proces porodu wiąże się z jej wpływem na rytm dobowy, cykl świetlny oraz synchronizację rozrodo. Poziom hormonu wzrasta w nocy, kiedy jest ciemno. Melatonina wydzielana jest w odpowiedzi na zmiany oświetlenia, w szczególności na długość dnia. Badania eksperymentalne wykazały, że zaburzenia rytmu dobowego matki i cykli melatoniny w wyniku ekspozycji na białe światło w nocy mają negatywny wpływ na potomstwo, szczególnie w ostatnim trymestrze ciąży. Aby zoptymalizować regularne rytmy dobowe i zapobiec zakłóceniom w cyklu melatoninowym podczas ciąży, klacze powinny przebywać w oświetleniu jak najbardziej naśladującym naturę. U klaczy, podobnie jak u innych zwierząt, zmiany długości dnia mogą wpływać na początek cyklu rujowego i później na sam poród. Melatonina wpływa również na produkcję innych hormonów, takich jak oksycytyna, która odgrywa kluczową rolę w rozpoczęciu porodu.

WPLYW KORTYZOLU I OKSYCYTINY NA PORĘ PORODU

Proces porodu jest stresujący zarówno dla klaczy, jak i dla źrebaka. Ta początkowa reakcja na stres powoduje przepływ hormonu kortyzolu przez płód i błony łożyskowe. Kortyzol aktywuje szlaki prowadzące do zwiększonej produkcji hormonu oksycytyny. Oksycytyna jest wytwarzana w podwzgórz i jest wydzielana do krwiobiegu przez tylną część przysadki mózgowej. Poziom oksycytyny u klaczy zmienia się zgodnie z rytmem dobowym i osiąga maksymalny poziom pomiędzy godziną 20:00 a 01:00 w nocy. Oksycytyna jest hormonem, który oddziałuje na narządy w organizmie oraz jako neuroprzekaznik chemiczny w mózgu, kontrolujący kluczowe aspekty układu rozrodczego, w tym poród i laktację. Maksymalne jej stężenie występuje w nocy, co powoduje, że właśnie wtedy rozpoczyna się poród.

Holiday (Bush Brave – Harley Wings poHarzand), Kwintto (Bush Brave – Kranti po Mamool), Giełdowy Raneek (Va Bank – Galerianka po Royal Court)
Fot. Agata Klecz

Ogierek (Bush Brave – Moja Najmilejsza po Estejo)
Fot. Agata Klecz

Kalina (La Calidad – Królowa Anna po Ruten)
Fot. Agata Klecz

Sefora (Estejo – Sekwenda po Jape) i Secesja po Bush Brave
Fot. Agata Klecz

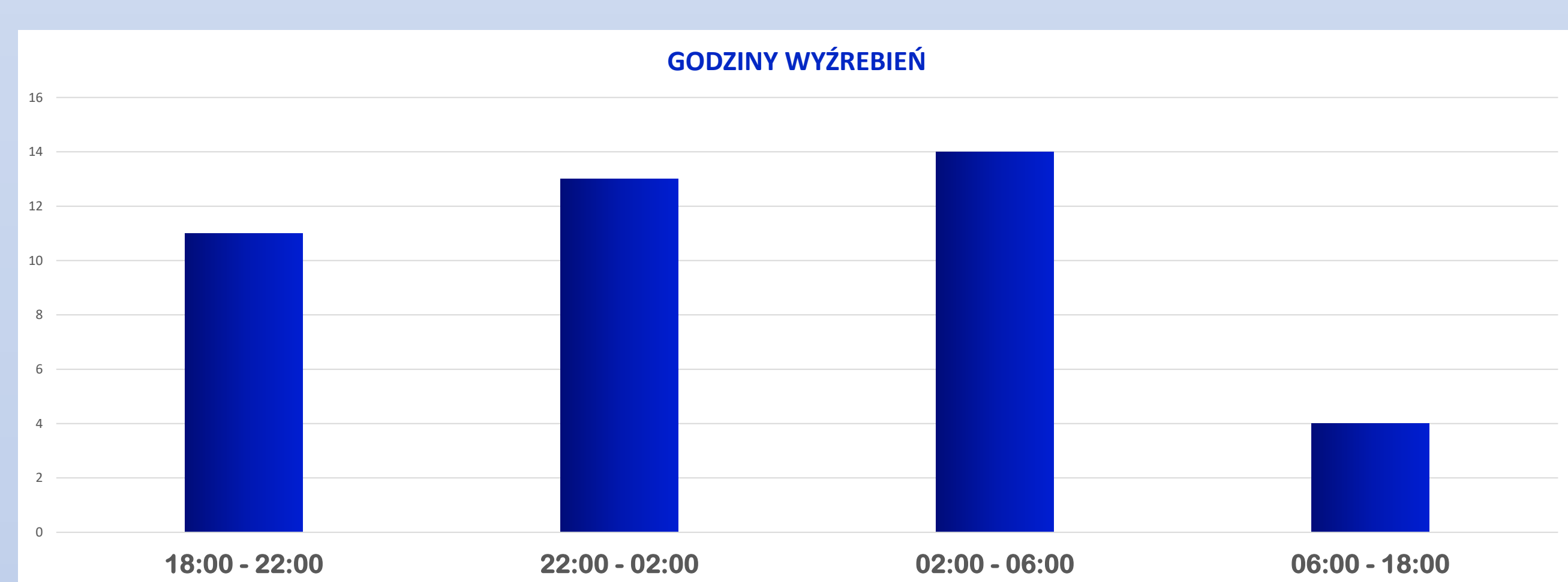
METODYKA BADAŃ

Obserwacje wyźrebień prowadziłam przez 5 miesięcy w okresie od stycznia do maja 2024 roku. W tym czasie asystowałam przy 8 porodach.

Wyniki obserwacji gromadziłam w postaci zaprojektowanej przeze mnie tabeli, której fragment zamieszczam poniżej:

KLACZ	OGIER	TERMIN PORODU	DATA PORODU	GODZINA PORODU	DZIEŃ TYGODNIA	PLEĆ	MAŚC	ŻREBIĘ WSTAŁO	ŻREBIĘ SSAŁO	ODESZŁA SMÓŁKA	ŁOŻYSKO
MOJA NAJMILEJSZA	BUSH BRAVE	16.02.2024	14.02.2024	22:50 – 23:20	ŚRODA	OGIER	GNIADA	00:20	00:30	00:42	23:45
IRGA	BUSH BRAVE	15.02.2024	15.02.2024	05:12	CZWARTEK	KLACZ	GNIADA	06:09	06:30	06:45	05:53
TASMANIA	UMBERTO CARO	26.01.2024	21.02.2024	21:15	ŚRODA	OGIER	KASZTANOWATA	22:20	23:05	-	21:30
KRANTI	BUSH BRAVE	16.02.2024	24.02.2024	18:32	SOBOTA	OGIER	GNIADA	19:02	19:23	19:39	19:24
SEFORA	BUSH BRAVE	02.03.2024	25.02.2024	21:20	NIEDZIELA	KLACZ	GNIADA	21:45	22:30	22:15	22:20
BRIGHTON BELLE	FULBRIGHT	27.02.2024	02.03.2024	00:30	SOBOTA	OGIER	C. GNIADA	01:20	00:03,0	01:46	01:20
KRÓLOWA FRANCI	FULBRIGHT	02.03.2024	02.03.2024	04:00	SOBOTA	OGIER	GNIADA	05:05	06:45	07:18	04:20
GALERIANKA	VA BANK	27.02.2024	02.03.2024	06:20	SOBOTA	OGIER	GNIADA	06:55	07:35	-	07:20
UKRAINA	BUSH BRAVE	02.03.2024	03.03.2024	04:29	NIEDZIELA	OGIER	GNIADA	06:20	06:05	06:40	05:16

WYNIKI OBSERWACJI WYŻREBIENI W ASPEKcie GODZINY PORODU

Powyższy diagram słupkowy wskazuje, że najczęściej, bo aż 90,5% ze wszystkich obserwowanych klaczy ożrebiło się po zapadnięciu zmroku, czyli po godzinie 18:00. Warto podkreślić, że w badanym okresie najczęściej porodów odnotowano w godzinach od 22:00 do 06:00. W dzień, w badanym okresie, urodziło się tylko 9,5% źrebiąt.

WNIOSKI

Klaczki żrebią się w nocy ze względu na:

- **Bezpieczeństwo:** ciemność zapewnia lepsze ukrycie zarówno dla matki, jak i źrebaka.
- **Temperatura:** noc często oznacza niższe temperatury, co może być korzystne dla źrebaka.
- **Spokój:** noc jest zazwyczaj spokojniejsza, co pozwala matce skupić się na porodzie.
- **Cykle biologiczne:** rytm dobowy klaczy ma istotny wpływ na porę porodu, ponieważ reguluje wydzielanie hormonów, które bezpośrednio wpływają na moment rozpoczęcia porodu. Poród w nocy jest naturalną reakcją organizmu klaczy na zmieniające się warunki świetlne.

Przedstawiony na posterze problem badawczy wciąż jest słabo zbadany. Mimo że zagadnienie może budzić zainteresowanie, dostępne informacje na ten temat są ograniczone, zarówno w literaturze polskiej, jak i zagranicznej. Taki stan rzeczy wskazuje na potrzebę dalszych badań oraz eksploracji, aby lepiej zrozumieć omawiane zjawisko i przyczynić się do poszerzenia wiedzy w tej dziedzinie.

Lakonia (Kalatos – Lovana po Darshaan)
Fot. Agata Klecz

Mój Miły (Bush Brave – Moja Najmilejsza po Estejo)
Fot. Agata Klecz

BIBLIOGRAFIA

1. Dlaczego klacze rodzą w nocy – znaczenie oświetlenia okołodobowego (johorse.eu). Dostęp z dnia 20.01.2025.
2. Kozdrowski R. 2020. Fizjologia i patologia rozrodo klaczy. Powszechno Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Warszawa.
3. Pruski W. 1960. Hodowla koni, tom I. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Warszawa.
4. Zwoliński J. 1980. Wzrost oraz wychów źrebiąt i młodych koni: 247-281. W: Hodowla koni. Zwoliński J. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Warszawa.

Wszystkie zdjęcia zostały wykonane przez Agatę Klecz w Stadninie Koni Iwno oddział Golejewko.

DANE DOTYCZĄCE UCZESTNIKA

UCZESTNIK: Agata Klecz
NAUCZYCIEL PROWADZĄCY: Irmina Gilicka-Zalas

Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Jutrosinie
Ul. Wrocławska 39,
63-930 Jutrosin

UNIWERSYTET
KAZIMIERZA WIELKIEGO
W BYDGOSZCZY

Namiętność (Turati – Nebbia po Royal Court) i klaczką po Proud and Regal
Fot. Agata Klecz